

natele jako znak existence služebního poměru nemohou býti spatřovány v tom, že jednatel uzavírá obchody jen v rámci a na účet zastupovaných firem za ceny jimi stanovené, že za ně nenese rizika, že jest vázán na příkazy firem stran návštěvy jednotlivých míst a osob a že dostává příspěvek na cestovní výlohy« (Boh. 6590/1933).

Zejména tento poslední judikát, který zcela vyjadřuje duch dnešní berní administrativy

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Kolektivní smlouvy

1081.

V ustanoveních zákona o stavebním ruchu uznává se v oboru živnosti stavebních platnost předpisů kolektivní smlouvy, jež automaticky vchází i do individuálních smluv pracovních příslušníky uzavíraných, a ustanovení kolektivní smlouvy mohou býti změněna individuálními smlouvami toliko ve prospěch zaměstnanců jako hospodářsky slabších, takže individuální pracovní smlouva je potud vyloučena, pokud se jí pracovní podmínky pro zaměstnance zhoršují. Rozh. nejv. soudu z 5. IV. 1935, Rv I 2948/34-1. Sb. min. sprav. č. 101.

V řízení nižších stolic bylo nesporno, že sporné strany byly členy organizací, které podepsaly dotčené kolektivní smlouvy, a že ujednaly odchýlně od těchto smluv, že žalobce bude dostávat za hodinu Kč 2.50 místo Kč 3.60 podle kolektivních smluv.

Nejvyšší soud obíral se již v rozhodnutí čis. 13.640 Sb. n. s.*) otázkou přípustnosti úchylek od kolektivní smlouvy v živnosti stavební. V případě tom vydal ovšem rozhodčí soud mzdový pro Čechy v Praze dne 16. června 1931 rozhodnutí Rs 5/31-7, jímž bylo ustanoveno, že ustanovení kolektivní smlouvy ze dne 28. listopadu 1927, upravující pracovní poměry, má býti platné i pro rok 1931 a byla stanovena určitá hodinová mzda. Slo tedy o případ § 24 zák. č. 45/30 Sb. z. a n., jenž ustanovil, že smír nebo nález rozhodčího soudu mzdového nahrazuje nebo doplňuje kolektivní smlouvu a zavazuje všechny zúčastněné zaměstnavatele a zaměstnance, nebyly-li zvláště smlouveny odlišné podmínky pro ně příznivější. Nejvyšší soud uváživ vznik ustanovení § 24 dotčeného zákona a jeho další vývoj, dospěl k názoru, že úchyłka přípustna je jen ve prospěch zaměstnanců.

Než nejvyšší soud vyslovil v tomto rozhodnutí také zásadu, že v ustanoveních zákonů o stavebním ruchu uznává se pro obor živnosti stavební platnost předpisů kolektivní smlouvy, jež automaticky vchází i do individuálních smluv pracovních, příslušníky sdružení uzavíraných, a že mohou ustanovení kolektivní smlouvy býti změněna individuálními smlouvami při této stavební živnosti toliko ve prospěch zaměstnanců jako hospodářsky slabších, takže individuální pracovní smlouva je potud vyloučena, pokud se jí pracovní podmínky pro zaměstnance zhoršují.

*) V á ž. o b č. 13.640 (rozh. z 13. VI. 1934, Rv I 127/33, v „Pracovním právu“ čis. 767): Ustanovením § 24 zákona o stavebním ruchu ze dne 10. dubna 1930, čis. 45 Sb. z. a n., jsou vyloučeny individuální pracovní smlouvy, pokud se jimi zhoršují pracovní podmínky pro zaměstnance.

a vyměřovací praxe, neodpovídá jasnému smyslu berních zákonů. Nebylo jistě úmyslem zákonodárcovým, zdaniti výnosovými daněmi důchody osob hospodářsky závislých na vůli a dispoziční zaměstnavatelů, i když nemohou formálně bezpečně prokázati existenci služebního poměru, a bylo by věci správních úřadů finančních, ale v první řadě nejvyššího správního soudu, vykládati zákon v sociálním smyslu a ne formálně striktně a vždy fiskálně.

Služební smlouva

§ 1152.

1082.

Ujednání zaměstnavatele a zaměstnancom o platení důchodkové daně za něho vztahuje sa i na pozdější přírážky k důchodkové dani, zavedené zákonmi zo dňa 28. novembra 1931, čis. 177 Sb. z. a n. a zo dňa 15. júla 1932, čis. 120 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 11. IV. 1935, Rv I 2400/33. Úr. sb. 2055.

§ 1154 b).

1083.

Při výpočtu odškodnění zaměstnance, pracujícího za mzdu akordní, podle § 1154 b), odst. 2. obč. zák., jest vzíti za základ průměr akordní mzdy, docílené v posledním čase před onemocněním, nikoliv t. zv. minimální mzdu. Rozh. nejv. soudu z 5. IX. 1935, Rv I 1544/35.

Jedná se o otázku, zda při výpočtu procent podle § 1154 b), odst. 2. obč. zák. má se při akordní mzdě vzíti za základ průměr akordní mzdy nebo jen minimální mzda. Ze slovního znění zákona, kde není žádné řeči o omezení mzdy, zejména nikoli na minimální mzdu, stejně jako ze sociálního účelu zákona, který má zaměstnanci při déle trvající nemoci poskytnouti materiální podporu, vyplývá, že zákon má na mysli pro výpočet procent skutečnou celou mzdu, kterou obdržel zaměstnanec v poslední době před onemocněním, nikoliv však pouze minimální mzdu, zejména uvážili-li se, že onemocnělý zaměstnanec nemá nárok na celou mzdu, nýbrž pouze na určitá procenta mzdy.

§ 1155

1084.

»Vysazením z práce« rozumí se všeobecně přerušeni pracovního poměru bez nároku na mzdu. Byl-li zaměstnanec vysazen proti své vůli, má nárok na mzdu za celou dobu, co byl vysazen. Rozh. nejv. soudu z 1. III. 1935, Rv I 115/35. Váž. obč. 14214.

Žalobce uvádí v žalobě, že od 8. srpna 1932 do 3. října 1932 byl neoprávněně »vysazen« z práce a žádá za tuto dobu »náhradu« ve výši 2.076 Kč. »Vysazením« z práce rozumí se všeobecně přerušeni pracovního poměru bez nároku na mzdu. Poukázal-li žalobce výslovně k tomu, že byl »neoprávněně« vysazen zaměstnavatelem, dal tím zřetelně najevo, že se vysazení nestalo s jeho souhlasem, ba naopak proti jeho vůli. Z tohoto přednesu i z dalšího tvrzení, že »vysazení« z práce se v tomto případě rovná poskytnutí nucené dovolené, je zřejmé, že žalobce požaduje mu příslušející mzdu u žalované firmy po dobu 8 týdnů v celkové výši 2.076 Kč.

Výpověď služebního poměru je účinná, keď sa stala doporučeným dopisom do rúk člena domácnosti zamestnanca (jeho manželky). Rozh. nejv. soudu z 20. III. 1935. Rv III 763/34, Úr. sb. 2022.

V spore, ktorým domáhal sa žalobník vyslovenia bezúčinnosti danej mu výpovedi a zaplataenia požitkov, uplatňoval medzi iným, že výpoveď mu nebola doručená. Odvolací súd, ktorý potvrdil žalobu zamietajúci rozsudok súdu prvej stolice, vyslovil v odôvodnení svojho rozhodnutia dotyčne uvedeného dôvodu, že výpoveď služebného poměru je účinná, lebo sa stala doporučeným dopisom do rúk člena jeho domácnosti, jeho manželky.

Najvyšší súd neshľadal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil alebo rozviazal.

Vojenské cvičení

§ 5.

1086.

Nenastoupil-li zamestnanec do 7 dnů po skončení vojenského cvičení do práce, má se za to, že vystupuje, vzdor tomu, že mu byla dána v t. zv. ochrané době výpověď ze služebního poměru. Rozh. nejv. soudu z 9. V. 1935, Rv II 309/35.

Obchodní pomocníci

§ 10.

1087.

Nepřičí se dobrým mravům ujednání, že zamestnanec po skončení služebního poměru nemá nárok na provise, jež by mu za trvání tohoto poměru podle smlouvy příslušely. Rozh. nejv. soudu z 8. III. 1935, Rv I 2293/34, Sb. min. sprav. č. 115.

Důvod mylného právního posouzení věci (§ 503, č. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatel v tom, že soud odvolací uznal za platné a neodporující dobrým mravům ustanovení služební smlouvy ze dne 19. prosince 1928, resp. ze dne 21. června 1930, »že dovolatel má nárok na provise výlučně jen potud, pokud budou tyto likvidní v době jeho činnosti pro »Legii«, takže po zrušení poměru, ať je to z důvodu jakéhokoliv, veškeré nároky proti žalované společnosti zanikají«.

Nárok žalobcův záleží podle jeho prohlášení na l. č. 36 p. v. jen z provisi, splatných po jeho vystoupení do podání žaloby.

Odvolací soud posoudil však hledě k tomuto prohlášení žalobce věc správně. Provise jsou částí platu (§ 10 zák. o obch. pomocnících č. 20/1910 ř. z.), o němž především rozhoduje ujednání smluvních stran (§ 6 dotčeného zákona). V tomto směru platí smluvní volnost stran. Nepřičí se tedy ani dobrým mravům, bylo-li mezi stranami ujednáno, že zamestnanec po skončení služebního poměru nemá nárok na provise, jež by mu za trvání tohoto poměru podle smlouvy příslušely.

§ 16

1088.

Byla-li zaměstnanec vyplácena remunerace na podkladě výsledku jeho činnosti v uplynulém roce, má na ni nárok jen, vyvinul-li v něm úspěšnou činnost. Rozh. nejv. soudu z 21. XII. 1934, Rv. II. 577/33-21, Sb. min. sprav. č. 109.

Z dopisu žalované firmy ze dne 8. ledna 1929 vysvítá, že tato firma rozeznávala mezi remu-

nerací, jak ji mylně zve zákonnou, totiž ve výši jednoměsíčního platu a další zvýšenou částí. Tuto základní remuneraci vyplatila žalovaná firma žalobci i za rok 1931, nehledíc k výsledkům jeho činnosti. Z téhož dopisu a také z dalších dopisů ze dne 21. prosince 1929 a 3. ledna 1931 patrno také, že u žalované firmy byla zvyklost, že vyplácen byl další dvojnásobný plat jako remunerace, ovšem jak v těchto dopisech zdůrazněno, jen vzhledem k uspokojivým výsledkům činnosti zamestnanec. Proto měl zamestnanec nárok na tuto další odměnu jen za ten rok, ve kterém vyvinul úspěšnou činnost.

Odvolací soud zjistiv, že žalobce v roce 1931 takovou úspěšnou činnost nevyvinul a že došlo docela k jeho propuštění, právem uznal, že podle zvyklosti u žalované firmy tato nevyplatila žalobci další remuneraci.

§ 27.

1089.

Také hrubou nedbalost ve službě a nedbalé konání práce lze podle okolností klásti na roveň nekonání služebních povinností podle § 27, č. 4 zák. č. 20/1910 ř. z. Rozh. nejv. soudu z 31. V. 1935, Rv I 2507/34-2, Sb. min. sprav. č. 104.

Důležitým propuštěcím důvodem podle § 27, č. 4 zák. o obch. pom. je nekonání služebních povinností, nebylo-li způsobeno řádně odůvodněnou překážkou a trvá-li po značnou podle okolností dobu. Také hrubou nedbalost ve službě a nedbalé konání práce lze podle okolností klásti na roveň nekonání služebních povinností podle § 27, č. 4 cit. zák. (srov. rozh. č. 2361 Sb. n. s.*) O žalobci bylo nižšími soudy zjištěno, že v posledních dvou letech a zejména také v poslední době před propuštěním nepracoval ve službě, loupal si pomeranče a louskal ořechy i v přítomnosti stran, že nad prací nečinně seděl a podřimoval a neslyšel ani na volání stran, že do služby docházel opožděně, takže musilo k němu býti posíláno do bytu pro klíče k pokladně, že odcházel z úřadu na delší dobu bez ohlášení, nebo dokonce vůbec nepřišel. V těchto zjištěných okolnostech je spatřovati nekonání služebních povinností toho způsobu, jako má na mysli ustanovení § 27, č. 4 zák. o obch. pom., neboť bylo již v rozsudku prvního soudu správně vyloženo, že žalobcův zdravotní stav nebyl na překážku konání jeho služebních povinností, protože choroba, na kterou se nyní vyloučila, nečinila ho nezpůsobilým k jeho povolání. Mezi propuštěcím důvodem podle § 27, č. 4 zák. o obch. pom., a propuštěním, k němuž došlo dne 30. června 1933, byl také přímý vztah, neboť podle zjištění nižších soudů trvala žalobcova hrubá nedbalost ve službě až do poslední doby, kdy žalovaná proti němu zavedla disciplinární řízení.

Jen po úplnost se podotýká, že tu nelze mluvíti o t. zv. »pasivní resistenci«, jejíž podstata záleží v tom, že se zamestnanec přidržuje pracovních předpisů tak svědomitě, že se tím zbytečně zdržuje nebo i zastaví chod podniku. Žalobce však podle zjištění nižších soudů se nepřidržoval svědomitě pracovních předpisů, nýbrž konal službu nedbale.

*) V á ž. o b č. 2361 (rozh. z 6. III. 1923, Rv II 33/23): Jest důvodem k propuštění obchodního pomocníka, nedohlžel-li předepsaným způsobem ma zřizence přiděleného mu k odnesení peněz, čímž zamestnavatel utrpěl škodu. V tom, že propuštění stalo se teprve po několika-týdenním disciplinárním vyšetřování, za něhož byl zamestnanec vyměněn měsíční plat, nelze spatřovati vzdání se práva k propuštění.

Soukromí zaměstnanci

§ 38. 1090.

Byla-li dána soukromému zaměstnanci výpověď v ochranné lhůtě podle § 1 zák. č. 61/1925, o zachování pracovních poměrů po dobu cvičení ve zbrani, nemá přes to soukromý zaměstnanec nároku na náhradu služebních požitků, které mu náležejí podle smlouvy za čas až do skončení pracovního poměru po řádné výpovědi, jestliže nenastoupil do 7 dnů po skončení vojenského cvičení do práce. Rozh. nejv. soudu z 9. V. 1935, Rv II 309/35.

§ 52. 1091.

Výpověď daná podľa § 52 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. počítá sa odo dňa, ktorého bola daná v dobe jedného mesiaca po smrti zamestnávateľa. Rozh. nejv. soudu z 30. IV. 1935, Rv IV 155/35, Úr. sb. 2071.

Žalobník bol zamestnaný u verejného notára dra Ž. ako kancelársky pomocník. Keď dr. Ž. 5. septembra 1934 zomrel, vdova po ňom zrušila s okamžitou platnosťou služebný pomer se žalobníkom. Podľa tvrdenia žaloby prislíchala žalobníkovi výpověď 6 týždňová, ktorá mu mohla byť daná len ku koncu kalendárneho štvrtročia, tedy 15. novembra ku dňu 31. decembra 1934; žalobou, podanou proti dedičom dra Ž., domáhal sa žalobník mimo iných zaplataenia požitkov od 1. septembra do 31. decembra 1934. Súd prvej stolice žalobe čiastočne vyhovel a prisúdil žalobníkovi požitky za 6 týždňov. Odvolací súd prisúdil žalobníkovi požitky jednak za 6 týždňov výpovednej lehoty, počítaných od 11. septembra 1934, lebo len tohoto dňa bol zo služieb propustený, a okrem toho požitky za dobu od 1. do 10. septembra 1934. Najvyšší súd dovolacej žiadosti žalobníka čiastočne vyhovel a prisúdil mu okrem sumy, odvolacím súdom prisúdenej, na požitkoch ešte ďalších 637 Kč 90 h. Dôvody:

Je zjistené, že žalobcuv zamestnávateľ zemrel 5. IX. 1934, že vdova po ňom prohlásila jménem všech dědiců všem zaměstnancům, mezi nimi i žalobcovi, že veškeren poměr mezi dědici a zaměstnanci jejího manžela je skončen, nabídla jim plat za 5 dní mísece září, to jest do smrti zemřelého notáře, a že dne 15. IX. 1934 dali žalovaní žalobci výpověď ze služebního poměru, počínající dnem 1. X. 1934 ku dni 13. XI. 1934. Podle § 52 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. jsou dědici zaměstnavatelovi do měsíce po jeho smrti oprávněni vypověděti pracovní poměr v zákonné lhůtě. Správně uznal odvolací soud, že výpověď podle tohoto zákonného ustanovení není kalendářní, nýbrž počítá se ode dne, kterého byla dána v čase jednoho měsíce po smrti zaměstnavatele. V tomto přípa-

dě byla výpověď dána 1. X. k 13. XI. 1934 a proto náleží žalobci služební plat až do tohoto dne. To činí při nesporném služebním měsíčním příjmu 992 Kč 90 h od 1. září do 13. listopadu 2359 Kč.

Na to bylo již zaplacenó žalobci 1470 Kč a 251 Kč 10 h, úhrnem 1721 Kč 10 h, takže zbývá doplatiti ještě 637 Kč 90 hal platu do konce výpovědní lhůty.*)

Pracovní soudy

§ 31. 1092.

O odvolání v pracovním sporu o hodnotu do 300 Kč, které bylo podáno z věcných důvodů, ježto pracovní soud v rozsudku prohlásil odvolání za přípustné, rozhoduje odvolací soud v zasedání neveřejném v tříčlenném senátu složeném ze soudců z povolání na základě spisů s konečnou platností usnesením. Rozh. nejv. soudu z 4. X. 1935, RI 675/35-1.**)

Podle § 28 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n. lze se ve sporech, v nichž hodnota předmětu není vyšší než 300 Kč, z rozsudku odvolati buď pro zmatečnost nebo z věcných důvodů, jestliže pracovní soud v rozsudku prohlásil odvolání za přípustné, protože rozhodnutí má zásadní význam. O odvoláních z takových (bagatelních) rozsudků rozhoduje odvolací soud v zasedání neveřejném v tříčlenném senátu složeném ze soudců z povolání na základě spisů s konečnou platností usnesením (§ 31 cit. zák.). Podle doslovu zákona (§ 31) a hledíc k jeho ustanovení § 32, podle něhož řádné odvolací řízení má místo jen ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč, nelze pochybovati o tom, že odvolací soud rozhoduje o odvoláních, podaných podle § 28 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n., vždy usnesením, tedy i tenkrát, když tu není důvodů zmatečnosti uvedených pod č. 1 až 6 v § 28 cit. zák. a odvolání bylo podáno jen z důvodů věcných, byvši prohlášeno pracovním soudem za přípustné pro zásadní význam věci. Odvolací soud nemůže tudíž ve sporech o hodnotu nepřevyšující 300 Kč nikdy vydati rozsudek, nýbrž musí rozhodnouti vždy jen usnesením, proti němuž jest jakýkoli další opravný prostředek vyloučen, ježto odvolací soud podle § 31 zákona rozhoduje tu s konečnou platností.

Nepřípustné dovolání bylo proto odmítnouti (§ 470, čís. 2, 474, odst. 2, 513 c. ř. s. a § 35 zák. čís. 31/1931) a stejně musil by býti podaný opravný prostředek odmítnut jako nepřipustný, i kdyby byl pokládán za rekurs (§ 526 (2) c. ř. s. a § 36 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n.).

Dr. E. Schwelb.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 2. 1093.

Nezletilý syn, který se učí v živnosti svých rodičů řemeslu, nepodléhá sociálnímu pojištění podle § 2, odst. 1 zák. č. 221/24 a zák. č. 184/28 Sb., není-li prokázáno, že byla o tom uzavřena smlouva učební. Nál. nejv. spr. soudu z 6. XI. 1934, č. 20.380, Boh. A 11.528.

§ 12. 1094.

Má-li pojištěnec mzdu jen v naturáliích, jest provéstí zařazení do mzdových tříd podle odst. 6

§ 12 zákona č. 221/1924 Sb. ve znění zákona č. 184/1928 Sb., a to pomocnice v domácnosti, hospodářskou čeleď a učeně (kromě případu odstav-

*) Srovnej k tomu dr. Eugen Červinka, „k §§ 51 a 52 zákona o soukromých zaměstnancích“, roč. 1935, str. 122 a násl.

**) Srovnej k tomu dr. E. Schwelb: „Redakční chyba v zákoně o pracovních soudech“ („Pracovní právo“ roč. 1931, str. 86 a násl.); dr. Jaroslav Voska „Rízení před pracovními soudy“ („Pracovní právo“, roč. 1931, str. 105 a násl.) a dále „Bagatelní odvolání u pracovních soudů“ (roč. 1932, str. 35 a násl.), kde jest také uvedena časopisecká literatura k této otázce.

ce 5) do II., deputátníky do III., ostatní zde uvedené do IV. třídy mzdové. Nál. nejv. spr. soudu z 18. prosince 1934, č. 23.794, Boh A 11.609.

Žal. úřad stojí na stanovisku, že zaměstnanec, o něž tu jde, třeba podle § 12, odst. 6. zákona č. 221/24 ve znění zák. č. 184/28 Sb. zařaditi jako hospodářskou čeled', mající jediné mzdu v naturalích, do I. mzdové třídy. K tomu výroku dospívá žal. úřad tím způsobem, že slova § 12, odst. 6, »jen o jednu třídu vyšší, nežli jaké odůvodňuje mzda na penězích«, chápe tak, že není-li vůbec mzdy na penězích, může hospodářská čeled' býti zařaděna pouze do první třídy mzdové bez ohledu na hodnotu naturalních požitků.

Jde o výklad § 12, odst. 6. zák. z 9. října 1924, č. 221 Sb., ve znění zákona z 8. listopadu 1928, č. 184 Sb., jenž zní: »Hodnota naturalních požitků (§ 11) může způsobiti zařadění jen o 3 třídy, u deputátníků jen o 2 třídy, u pomocnic v domácnosti, čeledi hospodářské a učňů jen o jednu třídu (odst. 1.) vyšší, nežli jaké odůvodňuje mzda na penězích. Čeledi hospodářskou jsou osoby zjednané v zemědělství nebo lesnictví na nejméně jednoměsíční práce nižšího druhu, jež sdílejí společnou domácnost se zaměstnavatelem.«

Je na sporu, zdali žal. úřad předpisu toho na daný případ použil právem a správně...

Podléhá-li pojištění také zaměstnanci nemající mzdy, třeba hledati v § 12 — jednajícím o zařadění pojištěnců do mzdových tříd — normu pro jejich zařadění do mzdových tříd, nutně pro stanovení pojistných dávek a pojistného.

Takovou normou je, pokud jde o učně, nemající vůbec mzdy nebo mající pouze naturalní požitky, odst. 5 § 12, jenž je zařazuje v obou uvedených alternativách do třídy I. Ostatní pojištěnce, nemající vůbec mzdy, zatřídjuje zákon podle všeobecné normy odstavce 1 § 12 v rámci zde uvedeného schematu pro zařadění do mzdových tříd podle mzdy denní, týdenní nebo měsíční. Že tomu tak je, plyne nejen z toho, že bez zařadění do mzdových tříd nebylo by lze stanoviti výši pojistných dávek a pojistného (§§ 95, 111, 121, 157 a násl.), nýbrž i z toho, že v schematu zařadovacím se nestanoví pro zařadění do I. mzdové třídy nijaké minimum mzdy, ale fixuje se jediné horní hranice mzdy denní (6 Kč), týdenní (36) a měsíční (150 Kč), v čemž nutno sledávati přímé a výslovné ustanovení toho obsahu, že do této I. třídy mzdové náležejí pojištěnci, kteří nemají buď vůbec mzdy nebo mají mzdu nepřesahující právě uvedenou horní hranici.

Slova shora citovaného odstavce 6 § 12 »jen o 1 třídu (odst. 1) vyšší, nežli jaké odůvodňuje mzda na penězích«, znamenají — přihlédně-li se k těmto úvahám — tolik, že při zařadování dlužno postupovati tak, že se sečte hodnota naturalních požitků, vypočtená podle § 11, se mzdou na penězích a takto docilená částka je základem pro zařadění podle schematu odstavce 1, ovšem s tím omezením, že hodnota naturalních požitků může způsobiti zařadění u pomocnic v domácnosti, čeledi hospodářské a učňů (kromě případu odst. 5) jen o jednu třídu (u deputátníků o 2, u ostatních pojištěnců s naturalními požitky jen o 3 třídy) vyšší, než by nastalo, kdyby nebylo naturalních požitků. Nemá-li pojištěnec mzdy na penězích a náležel-li by tudíž bez ohledu na naturalní požitky do třídy I., mohou naturalní požitky, přesahující-li ve své hodnotě horní hranici této třídy, způsobiti zařadění u pomocnic v domácnosti, čeledi hospodářské a učňů (kromě případu odst. 5) jen o jednu třídu (u deputátníků o dvě, u ostatních o tři třídy) vyšší,

tedy zařadění do II. (u deputátníků do III., u ostatních do IV.) třídy mzdové.

Tomuto výkladu svědčí i obvyčejný smysl slov, v citovaném ustanovení použitých, ježto slovo »vyšší« značí gradaci, tedy zvýšení mzdové třídy, nikoliv setrvání na téže třídě, která by byla dána, kdyby nebylo naturalních požitků. Bylo proto přisvědčiti stížnosti potud, že výklad, který dává nař. rozhodnutí § 12, zák. č. 221/24 Sb., ve znění zák. č. 184/28 Sb., nemá opory v zákoně.

Stížnost však nemá pravdu, míní-li, že pojištěnce, nemající mzdy na penězích, třeba zařaditi podle ocenění naturalíi podle § 11 v plné výši a nikoliv s omezením odstavce 6, § 12. Nesprávnost tohoto výkladu plyne již z toho, co shora bylo řečeno, a také z úvahy, že by výklad stížnosti hájený vedl k absurdnosti, že by pojištěnec, mající jen naturalní požitky, mohl býti zařaděn dle celkové hodnoty naturalíi a bez omezení odst. 6., tedy v mnohých případech výše, nežli pojištěnec s týmiž naturalními požitky, mající nadto ještě mzdu na penězích. Výklad stížnosti nelze také srovnati s tendencí zákona, o níž se sama stížnost zmiňuje, poskytnouti úlevu pro zařadování pojištěnců s naturalními požitky proto, že v hospodářství zemědělském i lesním se cení naturalie podstatně níže, nežli by činila jejich tržní cena. Použil-li zákon v cit. odst. 6. slov »nežli jak ji odůvodňuje mzda na penězích«, měl a mohl míti na mysli jen zařadění podle odst. 1., jež normálně se vztahuje na případy mzdy na penězích, upravuje však také, jak shora uvedeno, případ, že není poskytována mzda vůbec. Tomu dal i výraz citací odst. 1. v kontextu odstavce 6.

§ 27.

1095.

I. Předpokladem pro další trvání společenstevní pojišťovny podle § 27, odst. 1 zák. č. 221/24 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. jest, že tato pojišťovna měla v den 1. července 1928 tisíc fakticky pojištěných osob a že byla k pojištění těchto osob po zákonu příslušna.

II. Min. soc. péče je i po 31. prosinci 1928 oprávněno vysloviti zrušení společenstevní (gremiální) nemocenské pokladny, která nevyhovuje ustanovení § 27 zák. č. 221/24 ve znění zák. č. 184/28 Sb.

III. Z poukazu na § 273 v 3. odst. § 275 cit. zák. neplyne, že by úřad musel nejprve naříditi likvidaci nevyhovující pokladny a teprve po jejím provedení vydati svůj výrok, jímž pokladnu zrušuje. Nález nejv. spr. soudu z 6. XI. 1934, č. 18.097, Boh. A 11.527.

§ 97.

1096.

I. Domáhá-li se okresní nemocenská pojišťovna náhrady škody proto, že žalovaný zaměstnavatel vydal zaměstnanci neoprávněně lístek k lékaři v době, kdy již v zaměstnání u něho nebyl, věda, že je zaměstnán jinde u rolníka, kde mu příslušel nárok proti zemědělské nemocenské pojišťovně, jde o nárok podle třicáté hlavy obecného občanského zákona, jenž nenáleží k příslušnosti mimořádných soudů zřízených podle zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n., nýbrž před řádné soudy.

II. Okresní nemocenská pojišťovna si škodu spoluzavinila, byla-li před vznesením nároku zaměstnavance upozorněna poznámkou v ohlášce zaměstnavatele, že zaměstnanec pracuje nyní u rolníka. Rozh. nejv. soudu z 24. V. 1934, Rv I 1795/32, Váž. obč. 13568.

Ke skutkové podstatě zpronevěry pojistného sraženého zaměstnanci se mzdy se vyžaduje, aby pojistné srazil zaměstnavatel a aby si byl vědom toho, že pojistovně zadržuje protiprávně pojistné jako statek svěřený mu jako zaměstnavateli. Rozh. nejv. soudu z 14. IV. 1934, Zm. I. 118/33, »Soudcovské listy« č. 919.

Zmateční stížnost veřejného žalobce napadá osvobozující rozsudek nalézacího soudu ze zmatečných důvodů č. 5 a 9 a) § 281 tr. ř., při čemž vychází z tvrzení obžaloby, že obžalovaný zpronevěřil pojistné dělníkům jako prokurista, účetní a pokladník fy A. W. Při tom přehlíží však zmateční stížnost toto:

Podle § 165 zák. o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n., jež ponechán v platnosti zákonem ze dne 8. listopadu 1928, č. 184 Sb. z. a n., je pojistné, které zaměstnavatel srazil se mzdy, statkem zaměstnavateli svěřeným.

Zločinu zpronevěry podle § 183 tr. z. se dopouští ten, kdo nějakou věc jemu svěřenou, která činí více než 2.000 Kč, za sebou zadrží nebo sobě přivlastní.

Pro subjektivní stránce se vyžaduje, aby pachatel měl vědomí protiprávnosti svého jednání, t. j. v případě, o jaký jde, aby měl vědomí, že zadržuje protiprávně nemocenské pokladně příspěvky (pojistné) jakožto statek svěřený jemu, jakožto zaměstnavateli (rozh. č. 2539 sb. n. s.).

Podle plenárního rozhodnutí č. 2482 sb. n. s. je pojem svěřené věci podle 3. odst. § 36 zák. ze dne 30. března 1888 č. ř. z. připojeného k § 36 cit. zák. článkem XV. zák. o nemocenském pojištění dělníků ze dne 15. května 1919, č. 268 Sb. z. a n., opodstatněn jen tehdy, měl-li zaměstnavatel v době té které výplaty mzdy nebo služného více peněz v rukou nebo po ruce, než jím bylo vyplaceno zaměstnancům na ryzí mzdy; pouhá účetní srážka nestačí. Na místo tohoto 3. odst. § 36 cit. zák. nastoupil nyní zmíněný již § 165 zák. č. 221/24 Sb. z. a n.

Vyžaduje se tedy ke skutkové podstatě zpronevěry pojistného sraženého zaměstnanci se mzdy 1. aby pojistné srazil zaměstnavatel a 2. aby si byl vědom toho, že pojistovně zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří zadržuje protiprávně pojistné připadající se mzdy zaměstnanců jako statek svěřený mu jako zaměstnavateli.

Zaměstnavatelem (povinným odváděti nemocenské pojistovně příspěvky) byla podle § 4 zák. ze dne 15. května 1919, č. 268 Sb. z. a n. osoba, na jejíž účet je provozován podnik nebo hospodářství (rozh. 2554 sb. n. s.). Podle nyní platného § 8 zák. č. 221/24, jež nabyl účinnosti dnem 30. října 1924 a zůstal nezměněn zák. 184/28 Sb. z. a n., je zaměstnavatelem osoba, na jejíž vrub jsou vykonávány činnosti uvedené v §§ 2—4 téhož zákona, t. j. činnosti na základě smluvného poměru pracovního, služebního nebo učňovského.

Ustanovení tomu nelze rozuměti tak, že by zaměstnavatelem byla osoba, jež zaměstnance platí nebo je ustanovuje, nýbrž ona, v jejíž hospodářství se objevují výsledky prací a služeb, ať už pozitivně ve formě úspěchu, ať negativně ve formě ztráty. Záleží tedy na tom, kdo nese risiko jejich prací a služeb, komu úspěšná činnost jejich přichází k prospěchu a koho též zatěžují neúspěchy a ztráty (nál. nejv. spr. soudu z 29. listopadu 1927, č. 21.322 sbírky Boh. A č. 6926).

Obžaloba netvrdila ani, že obžalovaný byl zaměstnavatelem, ani že byl majitelem nebo spolumajitelem firmy, jež dluží nemocenské pojistov-

ně pojistné, sražené se mzdy dělníkům, nýbrž tvrdila pouze, že byl prokuristou, účetním a pokladníkem firmy té. Firma A. W. je zapsána v obch. rejstříku A II, str. 151, a uvedeny jsou jako veřejné společnosti R. W., M. R. Jako osoba oprávněná výhradně k zastupování firmy té jest označena R. W., kdežto obžalovaný jest uveden jako prokurista.

Podle čl. 41—46 obch. zák. je prokura plná moc, zmocňující ke všem způsobům soudních i mimosoudních právních jednání jménem principálovým, kteréž s sebou přináší provozování jakékoliv obchodní živnosti. Je tedy co do objemu nejširším druhem mezi způsoby obchodního zastoupení. Zastoupení je však provádění právního jednání ve zjevném úmyslu a s účinkem, že jednání to platí má za jednání jiného, totiž zastoupeného principála (srv. Randa § 13 právo obchodní), zaměstnavatele, jímž v tomto případě byly veřejné společnosti zmíněné firmy, na jejichž toliko vrub byly a mohly býti vykonávány práce a služby vyjmenované v §§ 2—4 zák. č. 221/24. Obžalovaný jakožto prokurista, účetní a pokladník zmíněné veřejné společnosti byl pouhým jejím zaměstnancem a nikoli zaměstnavatelem, na jehož vrub se vykonávaly práce a služby v §§ 2—4 cit. zák. uvedené a nelze proto o něm říci, že pojistné, jež zaměstnancům srazil, bylo statkem jemu jako zaměstnavateli svěřeným, že si je za sebou zadržel a sobě přivlastnil, když ho neodvedl nemocenské pojistovně.

Není zde tudíž předpokladů objektivní skutkové podstaty zločinu zpronevěry podle § 165 zák. č. 221/24 a § 183 tr. z. a není tu proto trestní odpovědnosti na straně obžalovaného, jež byl podle toho právem podle § 259 č. 2 tr. ř. obžaloby zproštěn, byť i se tak stalo z jiných důvodů, než jsou tuto uvedeny.

Proto bylo zamítnouti zmateční stížnost veřejného žalobce, aniž bylo potřeba obírat se zmatečnými důvody v ní uplatňovanými.

Podotknouti ovšem dlužno, že zpronevěry pojistných příspěvků může se dopustiti i zaměstnanec podniku, byly-li mu pojistné příspěvky k výplatě svěřeny zaměstnavatelem a on je pojistovně neodvedl, nýbrž je za sebou zadržel a si je přivlastnil. Tu arci zpronevěry té se dopustí ke škodě zaměstnavatele samého, nikoliv pojistovnického ústavu, oč však v souzeném případě nešlo.

Pensijní pojištění

§ 1.

1098.

I. Služební poměr jako předpoklad pojistné povinnosti podle zák. č. 89/20 a 26/29.

II. Podléhá akvizitér pojistovny pensijní pojistné povinnosti podle cit. zákonů?

III. Samostatnosti akvizitéra nejsou na újmu ani taková smluvní ustanovení, podle nichž jeho působnost jest omezena místně na určité území nebo po jiných stránkách, není-li tu zvláštních ustanovení, která by svěřila o jeho podřízenosti a vázanosti služební. Nál. nejv. spr. soudu z 11. XII. 1934, č. 23.425. Boh. A 11591. Prejudikatura: Boh. A 7548/28, 9144/31, 9389/31, 10.076/32 a tam uvedeně.)*

V nynějším sporu jde o řešení otázky pensijní pojistné povinnosti st-lky jako provisorní inspektorky zúčastněné životní pojistovny v době od 1. dubna 1927. Žal. úřad posuzoval tuto spornou

*) Boh. A 7548 (nál. z 12. XI. 1928, č. 23.360/27): I. K výkladu pojmu »poměr služební« podle § 1. zák. č. 89/1920. — II. Podléhá akvizitér pojistovny pojistné

otázku jak podle zák. č. 89/1920 Sb., tak i podle zák. č. 26/1929 Sb. Při tom vycházel z právního názoru, že nezbytným předpokladem pensijní pojistné povinnosti podle obou těchto zákonů jest, aby osoba, o kterou jde, byla ve smluvním služebním poměru, t. j. v právním poměru založeném služební smlouvou ve smyslu § 1151 obč. zák., jejíž podstatné pojmové znaky uvádí.

Stížnost nepopírá správnosti tohoto základního právního hlediska žal. úřadu a z jejich vývodů je zřejmo, že zaujímá v té příčině stejné stanovisko jako žal. úřad. Pensijní pojistnou povinnost st-lky přepřel žal. úřad z toho důvodu, že na základě smlouvy, sjednané mezi st-lkou a zúčastněnou pojišťovnou z 1. dubna 1927, jakož i z vlastních protokolárních údajů st-lky z 26. ledna 1928 dospěl k úsudku, že mezi ní a pojišťovnou neexistovala smlouva služební podle § 1151 obč. zák., ježto nebylo tu jejich nezbytných pojmových znaků, totiž služební podřízenosti a vázanosti st-lky jako zaměstnankyně rozkazy pojišťovny jako zaměstnavatelky. Naproti tomu snaží se stížnost dovodit, že ve smluvním poměru obou stran tyto charakteristické znaky služební smlouvy dány byly.

Jde tedy o to, zda žal. úřad měl ve výsledcích šetření, jichž se v nař. rozhodnutí dovolává, postačitelny a bezpečný skutkový podklad pro řešený svůj úsudek.

Stížnost to popírá a vytýká především, že žal. úřad neuznává skutkový a právní obsah ujednání z 1. dubna 1927, jímž byl upraven vzájemný právní poměr mezi st-lkou a pojišťovnou Fenix. Z jednotlivých ustanovení této smlouvy, jejíž obsah je nesporný, týkajících se závazků, jež st-lka co do své akviziterské činnosti pro pojišťovnu převzala, snaží se pak stížnost dovodit, že st-lka byla k pojišťovně ve služebním poměru podřízenosti a byla vázána jejími rozkazy. Po této stránce zdůrazňuje, že se smluvně zavázala rozvinouti v přikázaném jí operačním území pronikavou, nepřetržitou a intenzivní akviziterní činnost k získávání dobrých životních pojistek s nejmenší měsíční produkcí 30.000 Kč za měsíční paušál 300 Kč s nárokem na procentuální provise, ve smlouvě ustanovené a novoroční remuneraci 500 Kč, dosáhla-li roční produkce 360.000 Kč, a na úhradu výdajů poštovních. Při tom poukazuje stížnost také na ujednání oboustranné jedno-měsíční výpovědi.

V těchto smluvních ustanoveních žal. úřad neshledal charakteristických pojmových znaků služební podřízenosti st-lky a její vázanosti na rozkazy pojišťovny. Právem. Řečené ujednání jest podle svého obsahu nepochybně smlouvou dvoustrannou. Takové smlouvy obsahují již podle svého pojmu a právní povahy vzájemnosti a závazky, jakož i práva obou kontrahentů. Tato omezení vyplývají pak přirozeně již z povahy věci samé a z obligačního smluvního poměru, do něhož vstupuje akvizitér k pojišťovně. Vytyčují-li tedy ona ujednání, jež jsou součástí smlouvy st-lčiny s pojišťovnou, určité meze, ve kterých se ona podle svých smluvních závazků musí pohybovat, a stanoví-li se jimi okruh povinností a

povinnosti pensijní? — III. Závislost hospodářská nepatří k pojmovým znakům služebního poměru.

Boh. A 9144 (nál. z 24. III. 1931, č. 4641): I. Hospodářská závislost není podstatným pojmovým znakem smlouvy služební. — II. Podléhá zástupce pojišťovny pensijní povinnosti pojistné podle zák. č. 89/20?

Boh. A 9389 (nál. z 23. IX. 1931, č. 12.672, v »P r a c. p r á v u«, roč. XI., č. 303): Podléhá obchodní jednatel pojistné povinnosti pensijní podle zák. č. 89/20?

Boh. A 10.076 (nál. z 15. X. 1932, č. 15.625, v »P r a c. p r á v u«, roč. XII., č. 504): Služební poměr jako předpoklad pojistné povinnosti podle § 1 zák. č. 89/20.

vůbec rámec její činnosti, jsou tato ustanovení jen výplní obsahu sjednané smlouvy, plynoucí ze samé podstaty dvoustranné smlouvy, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, charakterisující pojmově poměr služební, a nečiní proto ještě akvizitéra nesamostatným zaměstnancem pojišťovny ve služebním poměru. Samostatnosti akvizitéra nejsou na újmu, zejména ani tím ne, že jeho působnost jest omezena místně na určité území nebo jinak po určitých stránkách, není-li tu zvláštních ustanovení, která by o jeho podřízenosti a vázanosti služební (nikoli jen smluvní) svědčila (nál. Boh. A 9144/31, 10.076/32*) a j.).

Vytýká-li stížnost, že činnost, kterou vyvíjela st-lka, dala se na risiko pojišťovny proto, že dostávala za ni od pojišťovny, nehledíc k akviziterským provisím, měsíční paušál 300 Kč a náhradu poštovního, jest výtka tato bezdůvodná. Podle zvláštních podmínek ujednání z 1. dubna 1927 měla st-lka nárok na měsíční paušál jen tehdy, činila-li její měsíční produkce dobrých životních pojistek nejméně 30.000 Kč, takže onen paušál byl ve své podstatě předem splatnou zálohou na 1% provisi z nejmenší měsíční produkce. Nedosáhla-li produkce této částky, nároku na paušál neměla, neboť pojišťovna byla povinna poskytnouti jej st-lce jen »gegen die Erbringung dieser Leistung«. St-lce nedostalo se tedy tímto paušálem odměny (platu) za služby pro pojišťovnu vykonané, nehledíc k jejich výsledku, nýbrž dostalo se jí paušálu jen tehdy, došlo-li k uzavření pojišťovacích smluv, st-lkou zprostředkovaných. V opačném případě risiko sebe pronikavější a intenzivnější, leč neúspěšné její činnosti, vynutité pro pojišťovnu, šlo na vlastní vrub st-lčiny. Risiko její spočívalo v tom, že její námaha mohla býti úplně marná, a ona přes ztrátu času, práci a případné hotové výdaje nedosáhla paušálu, resp. provise. Vše to riskovala tedy st-lka, nikoli pojišťovna, a risiko její činnosti postihovalo tedy jen st-lku (srov. nál. Boh. A 7548/28, 9144/31, 9389/31, 10.076/32 a j.*).

V uvedených, stížností relevovaných momentech není tedy možno ještě shledati kriteria, která by svědčila o služební podřízenosti a vázanosti st-lky k pojišťovně. Ujednání, týkající se výpovědní lhůty, nemá pro otázku, zda jde o smlouvu služební, právního významu, ježto stipulace vypověditelnosti smlouvy v určité lhůtě, vyskytující se také při různých jiných smlouvách, nenáleží vůbec k podstatným pojmovým znakům služební smlouvy ve smyslu § 1151 obč. zák., a proto na ujednání výpovědi nesejde. V ujednání z 1. dubna 1927 nelze pak naléztí žádných takových zvláštních ustanovení, která by svědčila o služební podřízenosti a vázanosti st-lčiny. Stížnost se žádných takových ustanovení ani nedovolává.

Svůj úsudek, že st-lka byla ve své činnosti pro zúčastněnou pojišťovnu zcela samostatnou a na ní nezávislou, opřel žal. úřad dále také o vlastní protokolární výpověď st-lky z 26. ledna 1928. Správnost této výpovědi stížnost nepopírá, snaží se však její význam zeslabiti poukazem na to, že nesmí býti brána doslovně, jako by st-lka nebyla v žádném závazkovém a nezávislém poměru k pojišťovně, nýbrž smysl této výpovědi přý byl, že st-lka musila býti činna v přikázaném jí okrese, že jí bylo však ponecháno, aby zařídila v něm svou činnost podle své nejlepší úvahy.

Zůstává-li však nepopřeno skutkové zjištění žal. úřadu, spočívající na vlastních údajích st-lčiny, že ona konala své obchodní cesty podle svých časových dispozic a vlastní iniciativy, od

pojišťovny nedostávala v té příčině žádných pokynů, nebyla povinna hlásiti svůj cestovní program ani podávati zprávy o své činnosti, pak v těchto nesporných skutečnostech měl žal. úřad bezpečný podklad pro svůj závěr, vyslovený v nař. rozhodnutí, že st-lka byla při své akviziční činnosti, čímž plnila jen své smluvní závazky, zcela samostatnou a na pojišťovně nezávislou. Není proto možno vytýkati mu právem, že by tento závěr byl logicky nemožný, nebo nějak vadný.

Další námitka stížnosti, že pojišťovna přihlásila st-lku k pensijnímu pojištění a že tím dala sama nepochybně najevo, že sama pokládá právní poměr, sjednaný smlouvou z 1. dubna 1927, za služební poměr, podrobený pensijní pojistné povinnosti, jest bezdůvodná, neboť skutečnost, jak pohlížela pojišťovna subjektivně na smluvní poměr uzavřený se st-lkou, jest právně irelevantní. Na subjektivním právním názoru pojišťovny nesejde, ježto rozhodné jest toliko, zda onen právní poměr vykazuje objektivně podstatné pojmové znaky služebního poměru, resp. služební smlouvy ve smyslu § 1151 obč. zák.

Těmito úvahami dospěl nss k zamítnutí stížnosti pro bezdůvodnost.

§ 1. 1099.

Podléhá cestující na provisi pojistné povinnosti? Nál. nejv. spr. soudu z 22. V. 1934, č. 12.724/32, Boh. A 11.293. *Prejudikatura:* srov. Boh. A 7548/28, 9144/31, 9389/31, 10.076/32.*

V nynějším sporu jde o rozhodnutí otázky pensijní pojistné povinnosti st-le jako provisního obchodního zástupce zúčastněné firmy v době od 22. ledna 1927. Žal. úřad posuzoval tuto otázku jak podle zák. č. 89/1920 Sb., tak i podle zák. č. 26/29 Sb. Základním předpokladem pensijní pojistné povinnosti podle § 1, odst. 1. obou těchto zákonů jest, aby osoba, o niž jde, byla v poměru služebním. Služebním poměrem ve smyslu těchto zákonů sluší pak rozuměti podle konstantní judikatury ony vztahy, které vyplývají pro kompascisty z uzavřené smlouvy služební ve smyslu § 1151 o. z. o., jež stanoví, že služební smlouva vzniká, zaváže-li se někdo konati jinému po nějakou dobu služby. Podstatným pojmovým znakem takové smlouvy jest tedy na straně zaměstnance závazek konati zaměstnavateli služby. Z této jeho povinnosti pak vyplývá, že zaměstnanec v příčině konání služeb je vázán rozkazy zaměstnavatele, z čehož pak plyne poměr vázanosti a podřízenosti zaměstnance rozkazům zaměstnavatele (srov. Boh. A 10.076/32*) a dřívější nál. v něm citované). Z této právního hlediska vychází také žal. úřad.

Stížnost řečeného základního předpokladu pensijní pojistné povinnosti, t. j. služebního poměru sice nepopírá, ale dovolávajíc se ustanovení § 1, odst. 2, lit. b) zák. č. 89/1920 Sb., podle něhož jsou pojištěním povinni zaměstnanci, kteří jsou v poměru služebním a vykonávají vyšší služby ve smyslu zák. o obchodních pomocnících č. 20, 1910 ř. z., dovozuje, že při posuzování otázky pojistné povinnosti st-le, o kterém se zřejmě domnívá, že podle způsobu svého zaměstnání jest obchodním pomocníkem ve smyslu tohoto zák., v němž však znaky, kterých žal. úřad pro služební poměr vyžaduje, uvedeny nejsou.

K této námitce budiž uvedeno: Cit. zákon, jednající o služební smlouvě obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců v podobném postavení, upravuje soukromoprávní služební poměr urči-

tých kategorií osob, označených v §§ 1 a 3. Jeho ustanovení vztahují se tedy jen na ty osoby, jež jsou ve smluvním poměru služebním, t. j. vykonávají své služby na základě smlouvy služební. Definiční této smlouvy zákon o obchodních pomocnících ovšem nevynechává a ani nějakých zvláštních pojmových znaků jejich nestanoví. Zákon ten mluví o služební smlouvě, vychází zřejmě — stejně jako jiné speciální zákony zaměstnanecké, na př. zákon o statkových úřednících č. 9/1914 ř. z., nebo zákony o sociálním pojištění soukromých zaměstnanců č. 89/1920 Sb., 221/1924 Sb., 26/1929 Sb. a j. — ze všeobecně platné a známé právní normy, která pojmy »služební poměr«, resp. »služební smlouva« definuje. A takovou všeobecně platnou právní normou, které nutno užití také při výkladu těchto pojmů, vyskytujících se v zákoně o obchodních pomocnících, jest ustanovení § 1151 o. z. o., z něhož žal. úřad ve shodě s cit. judikaturou nss-u podstatné pojmové znaky služebního poměru jako základního předpokladu pensijní pojistné povinnosti správně vyvodil. Jest proto řečená námitka stížnosti bezdůvodná.

Jde tedy již jen o to, zda ve smluvním poměru st-le k zúčastněné firmě lze sledovati uvedené podstatné pojmové znaky smlouvy služební. Jejich vzájemný poměr byl upraven smlouvou z 12. ledna 1926, jejíž obsah není sporný. Na základě ustanovení této smlouvy a protokolární výpovědi st-lovy z 1. února 1930 dospěl žal. úřad k úsudku, že st-l nebyl k firmě v poměru služebním ve smyslu § 1151 o. z. o. Tomuto úsudku vytýká stížnost nezákonnost...

Stížnost prohlašuje dále výslovně, že nepopírá správnosti zjištění žal. úřadu, že st-l konal své obchodní cesty podle svých vlastních časových dispozic a rozhodnutí v příkázaném mu rayonu. Snaží se však dovoditi, že tato volnost a samostatnost nepřiče se pojmu služebního poměru, nýbrž vyplývá prý jen ze zvláštní povahy a způsobu práce obchodního cestujícího.

Stížnosti nelze však přisvědčiti. Podstata činnosti st-lovy spočívala nesporně v tom, že st-l byl oprávněn přijímati pro firmu kupní nabídky a za tím účelem vyhledával zákazníky a objednávkou na zboží, jež firmě zprostředkoval. Jestliže při této své akviziční a zprostředkovací činnosti nebyl ani časově, ani v mezích svého rayonu, v němž ji vykonával, místně ani co do osob, jež navštěvoval, vázán rozkazy firmy, nýbrž mohl pracovati podle svých vlastních dispozic, kdy a jak mu bylo libo, neměl stanovenou žádnou pracovní dobu, žádnou povinnost konati občůžky v určitých obdobích, navštěvovati určitá místa a osoby, podávati o tom firmě pravidelné zprávy, dostavovati se pravidelně k přejímání obchodních příkazů firmy, prodávati v určitých časových obdobích v místnostech, nepodléhal žádné kontrole se strany firmy, a byl činným také pro jiné firmy, pak jest tím úsudek žal. úřadu, že byl st-l při své činnosti neomezený, samostatný, rozkazy firmy nevázaný a jim nepodřízený, úplně odůvodněn (sr. Boh. A 7548/28.*) Poukazuje-li st-l k tomu, že podle zjištění žal. úřadu byl povinen na příkaz firmy navštěvovati dlužníky a je upomínati, nutno k tomu podotknouti, že žal. úřad zjišťuje výslovně, že takový příkaz st-l dostával jen občas, tedy jen výjimečně. St-l však ani netvrdí, že by podle smlouvy s firmou sjednané byl zavázán, aby takovým příkazům jejich vyhověl. Vyhovoval-li jim přece, neplyne ještě z toho nutně, že by tak učinil na základě poměru služebního podle § 1151 o. z. o., mohl se tak diti na základě poměru jiného, na př. mandátního ve smyslu §§ 1002 a násl.

*) Srov. u č. 1098.

o. z. o. Skutečnost, že mu firmou byla nahrazována část útrat jako porta, nevstiskuje st-lovu poměru k firmě právního charakteru poměru služebního.

St-l namítá konečně, že při uzavírání obchodu musel se podrobiti cenám a podmínkám, jež mu firma stanovila, čímž prý mu bylo znemožněno docílití nějakého podnikatelského zisku a že neměl ani žádné podnikatelské ztráty a žádné delkrede. Tím snaží se odůvodnit svůj služební poměr k firmě. Leč ani tato námitka není důvodná. Že st-li byly pro přijímání zakázek na zboží stanoveny firmou určité ceny a podmínky, jest přirozené a vyplývá to již z povahy věci samé a ze smluvního poměru, do něhož st-l uzavřením zastupitelské smlouvy s ní vstoupil. Taková smluvní omezení nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, jak charakterisují pojmově poměr služební, neboť vázanost smluvní není ještě vázaností služební. Nečiní proto st-le jako obchodního zástupce nesamostatným zaměstnancem firmy, je-li v podstatě své zprostředkovací a akviziterské činnosti a ve svých dispozicích při tom nezávislý, a není-li tu zvláštních smluvních ustanovení, jež by to vylučovala (Boh. A 9144 a 9389/31 a j.*). Že by tu byla takováto zvláštní smluvní ustanovení, jež by smluvnímu poměru st-lovu vtiskovala ráz podřízenosti služební, stížnost však ani sama nevrdí.

Pokud stížnost namítá, že st-li bylo znemožněno docílití podnikatelského zisku a že st-l nemá žádné delkrede, ani rizika ztráty, jest tato námitka bezdůvodná, poněvadž nedostatek rizika a ostatní uvedené momenty nedokazují, že by st-l proto již mšuil býti ve služebním poměru k zúčastněné firmě, pro který jsou rozhodné toliko pojmové znaky shora již vytčené.

§ 1.

1100.

Litograf-rytec nepodléhá pensijní pojistné povinnosti, poněvadž nekoná ani práci kresličských podle § 1, odst. 1., č. 6, písm. c) zák. č. 26/1929 ani práci duševních podle odst. 2. téhož zákonného ustanovení. Pojem prací kresličských. (Nález nejv. spr. soudu ze dne 10. IX. 1935, č. 17.814/35.)

Zákon sám dává tím, že práce kresličské rozlišuje od pouhé reprodukce mechanické nebo chemické a jen práce kresličské podrobuje pensijnímu pojištění, důležitou směrmici pro výklad toho, co rozumí »pracemi kresličskými«. Jisté pod pojem ten spadá nejen každá samostatná, tvořivá činnost zobrazující, ale i kreslení podle předlohy, ať již se kreslí perem, tužkou nebo jiným prostředkem, ježto v takovém případě jest duševní činnost, která i při kategoriích v odstavci 1. § 1 uvedených tvoří vlastní vnitřní důvod pro podrobení jich pensijnímu pojištění silnějším momentem než pouhá ruční pohotovost, t. j. mechanické ovládání materiálu k zobrazení potřebného. Naproti tomu neuznává zákon za práce kresličské ony, kde jde o pouhou mechanickou reprodukci.

§ 2.

1101.

Jen t. zv. pragmatikální zaměstnanci státu jsou absolutně vyňati z pensijní pojistné povinnosti. Nál. nejv. spr. soudu z 15. VI. 1935, č. 16.854/35.

Vynětí zaměstnance státu podle § 2, bodu 4, zák. č. 26/29 není absolutní, a proto smluvní zaměstnanecký poměr ke státu nemůže býti pře-

kážkou jeho pojistné povinnosti podle zákona č. 26/1929 v příčině jiného jeho smluvního služebního poměru, jsou-li jinak splněny podmínky pojistné povinnosti podle tohoto zákona. Při takovémto dvojím výdělečném zaměstnání dlužno jen rozeznávat, zda ono druhé zaměstnání, zakládající samo o sobě pensijní pojistnou povinnost, je jeho zaměstnáním hlavním či vedlejším.

Kritériem jest při tom podle cit. předpisu skutečnost, je-li příjem z něho plynoucí nižší či vyšší než příjem spojený se zaměstnáním u státu. Je-li nižší, je zaměstnáním vedlejším, a jeho vykonavatel v této své výdělečné činnosti pensijnímu pojištění podle § 2, bodu 2, p. z. nepodléhá, v případě opačném jest jemu co do své výdělečné činnosti jako hlavní podroben.

§ 1.

1102.

Pojistná povinnost obchodního zástupce podle zák. č. 89/1920 a 26/1929 Sb.? Nál. nejv. spr. soudu z 2. X. 1934, č. 21.194/32, Boh. A 11.458. Prejudikatura: Boh. A 7548/28, 10.076/32 a j.*)

Žal. úřad popřel v nař. rozhodnutí tuto pojistnou povinnost st-le z té příčiny, že na základě výsledků vykonaného šetření dospěl k úsudku, že mezi st-lem a zúčastněnou firmou neexistovala služební smlouva podle § 1151 o. z. o., ježto chyběly tu uvedené její podstatné pojmové znaky. Stížnost, vytýkajíc tomuto úsudku nezákonnost, snaží se naproti tomu dovodit, že ve smluvním poměru st-le k firmě charakteristické pojmové znaky smlouvy služební dány byly.

Stížnost prohlašuje výslovně, že nepopírá správnosti zjištění žal. úřadu, že st-l konal své obchodní cesty podle svých vlastních dispozic a rozhodnutí, snaží se však přes to dovodit, že tato volnost a samostatnost nepříčí se pojmu služebního poměru, nýbrž vyplývá prý jen ze zvláštní povahy a způsobu práce obchodního cestujícího.

Stížnosti není však možno přisvědčiti. Podstata činnosti st-logy spočívala podle smlouvy, mezi ním a firmou sjednané, nesporně v tom, že st-l byl oprávněn přijímatí pro firmu kupní nabídky a za tím účelem vyhledával zákaznky a objednávký na zboží, jež odevzdával firmě k vyřízení a takto pro ni obchody zprostředkoval. Jestliže při této své akvizitní a zprostředkovací činnosti nebyl ani časově ani v mezích své oblasti (Slov. a Podk. Rus), ve které ji vyvíjel, místně ani co do osob, jež navštěvoval, vázán rozkazy firmy, nýbrž mohl pracovatí podle svých vlastních dispozic, kdy a jak mu bylo líbo, neměl stanovenou žádnou pracovní dobu, žádnou povinnost konati obchůzky v určitých obdobích, navštěvovati určitá místa a osoby, dostavovati se pravidelně k firmě k přijímání obchodních příkazů a prodlévati v určitých časových obdobích v místnostech firmy, pak jest tím úsudek žal. úřadu, že st-l byl při své činnosti neomezený, samostatný, rozkazy firmy nevázaný a jim nepodřízený, úplně odůvodněn (srov. Boh. A 7548/28*).

Poukazuje-li st-l k tomu, že byl povinen podniknouti obchodní cesty na příkaz firmy, a zejména navštěvovati dlužníky a je upomínatí, nutno k tomu podotknouti, že žal. úřad zjišťuje výslovně, že dalo se tak jen občas a výjimečně, což stížnost nepopírá, a netvrdí ani, že by st-l byl k tomu také podle zastupitelské smlouvy s firmou sjednané zavázán, aby takovým příkazům firmy vyhověl. Vyhovoval-li jim přece, neaplyne z toho ještě nutně, že by tak učinil na základe

*) Srov. u č. 1098.

*) Srov. u č. 1098.

svého poměru služebního, založeného omou zastupitelskou smlouvou ve smyslu § 1151 o. z. o. Mohloť se tak dít na základě právního poměru jiného, na př. mandátního podle §§ 1002 a násl. o. z. o. Skutečnost, že byla mu firmou nahrazována část útrat jako porta, nevztahuje ještě jeho poměru k firmě právního charakteru poměru služebního.

Namítá-li konečně stížnost, že při uzavírání obchodů musí se st-l řídit cenami a podmínkami firmou stanovenými, a že touto vázaností je mu znemožněno docílití nějakého podnikatelského zisku a že nemá žádného rizika ztráty, neboť nemá ani delkredere, jest i tato námitka bezdůvodná, ježto momenty tyto nejsou žádnými podstatnými pojmovými znaky služebního poměru, jimiž jsou jen ty, které byly shora již výtčeny, takže pro posouzení sporné otázky jsou právně bezvýznamné.

§ 1. 1103.

Cestující, zástupcové a jednatelé, uvedení v § 1 odst. 1 bod 2 zák. č. 26/1929 Sb., podléhají penzijnímu pojištění jen, jsou-li ve smluvním služebním poměru. Nál. nejv. spr. soudu z 22. V. 1934, č. 9738/32, Boh. A 11.291. Prejudikatura: 9144/31, 9389/31, 10.076/32.*)

V nynějším sporu jde o rozhodnutí otázky pojistné povinnosti st-le jako provisiho obchodního zástupce zúčastněné firmy v době od 1. srpna 1928 do 31. března 1930. Žal. úřad posuzoval tuto otázku vzhledem k této době jak podle zák. č. 89/20 Sb. z. a n., tak i podle zák. č. 26/29 Sb. Základním předpokladem pensijní pojistné povinnosti podle obou těchto zák. (§ 1, odst. 1. zák. č. 89/20 Sb., i § 1, odst. 1. zák. č. 26/29 Sb.) jest, aby osoba, o jejíž pojistnou povinnost jde, byla v poměru služebním. Dovolává-li se stížnost, aby doličila, že st-l této povinnosti podléhá, ustanovení § 1, bodu 5 tohoto zákona, v němž prohlašují se za pojištěním povinné cestující, zástupci a jednatelé, i když jsou ustanoveni na provisi, a snaží-li se z tohoto ustanovení dovodit, že st-l jako příslušník této kategorie osob již proto podléhá pojistné povinnosti, jest námitka bezdůvodná, poněvadž přehlíží, že také u příslušníků této kategorie osob jest předpokladem jejich pojistné povinnosti, aby byli zaměstnáni na základě smluvního služebního poměru, jak to vyplývá zcela nepochybně z úvodní věty § 1 cit. zák., kde tento základní předpoklad pojistné povinnosti jest stanoven pro všechny skupiny zaměstnanců, jež jsou tam pak dále pod č. 1 až 6 příkladmo uvedeny, takže platí také pro okruh osob jmenovaných pod č. 5, a tedy i pro obchodní zástupce na provisi, jakým jest st-l.

Služebním poměrem ve smyslu cit. zákona sluší rozumět podle konstantní judikatury nss. ony vztahy, které vyplývají pro kompascenty z uzavřené smlouvy služební podle § 1151 o. z. o., jenž stanoví, že služební smlouva vzniká, zaváže-li se někdo konati po nějakou dobu jinému služby. Podstatným pojmovým znakem této smlouvy na straně zaměstnance je tedy závazek konati zaměstnavateli služby. Z této jeho povinnosti pak vyplývá, že zaměstnanec v příčině konání služeb je vázán rozkazy zaměstnavatele, z čehož pak plyne poměr vázanosti a podřízenosti zaměstnance rozkazům zaměstnavatele (srov. Boh. A 10.076/32*) a starší nálezy v něm citované). Z téhož právního hlediska vychází také žal. úřad v nař. rozhodnutí i stížnost.

Jde tedy jen o to, zda ve smluvním poměru

st-le k zúčastněné firmě lze shledati uvedené podstatné pojmové znaky smlouvy služební. Jejich vzájemný poměr byl upraven podle zjištění žal. úřadu smlouvami, resp. závěrečnými listy ze dne 7. července 1928 a 7. ledna 1929, kterých se dovolává také stížnost. Obsah těchto listin není sporný. Na základě smluvních ustanovení v těchto listinách obsažených a údajů st-le, jakož i zástupce zúčastněné firmy dospěl žal. úřad v nař. rozhodnutí k úsudku, že st-l nebyl k ní v poměru služebním ve smyslu § 1151 o. z. o. Tomuto úsudku vytýká stížnost nesprávnost, dovozujíc, že žal. úřad mylně se domnívá, že řečená smluvní ustanovení nevykazují podstatných znaků služebního poměru. V té příčině poukazuje stížnost k tomu, že příkázání určitého rayonu st-li firmou k jeho akviziční činnosti, direktivy co do podrobností jeho cestovního programu, zejména co se týká návštěv jednotlivých zákazníků a konání obchodních cest a podávání pravidelných zpráv, jsou vesměs okolnosti, které prý svědčí o tom, že poměr st-lův k firmě byl poměrem služebním, a že st-l nebyl samostatným podnikatelem.

Stížnosti nelze však přisvědčiti. Samostatnosti zástupce na provisi, jakým byl st-l, není na újmu, jestliže jeho působnost podle smluvního ujednání jest omezena místně na určité území nebo jinak věcně po určitých stránkách, nebo jsou-li mu smluvně vymezeny určité povinnosti, ale v podstatě své akviziterské činnosti a svých dispozic jest nezávislým, neboť taková omezení a povinnosti vyplývají přirozeně již z povahy věci samé a ze smluvního poměru, do něhož obchodní zástupce k firmě vstupuje, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, jež charakterisuje pojmově poměr služební. Nečiní proto obchodního zástupce nesamostatným zaměstnancem firmy, není-li tu zvláštních smluvních ustanovení, která svědčí o služební podřízenosti a vázanosti dotčené osoby (srov. Boh. A 9383 a 9144/31*) a j.). Vázanost smluvní není ještě vázaností služební. Proto všeobecný poukaz stížnosti na smluvní závazky a povinnosti st-lovy k firmě k odůvodnění jeho služebního poměru postačiti ovšem nemůže. Že by tu byla nějaká taková zvláštní smluvní ustanovení, která by smluvnímu poměru st-lovu k firmě vtiskovala ráz podřaděné činnosti služební, stížnost však nevdří. Poukazuje-li k tomu, že firmě bylo vyhrazeno právo činnost st-lovu kdykoli kontrolovat, nelze v tomto oprávnění firmy o sobě spatřovati ještě moment svědčící o služební podřízenosti st-lově, poněvadž firma v zájmu účelného provozování svého obchodu musila mítí pocho-pitelně možnost, aby se informovala a přesvědčila o jeho akviziterské činnosti, počtu a druhu objednávek jím získaných a o zákaznicích, bydlících v přikázaném mu rayonu. V tomto kontrolním oprávnění firmy nespočívá však ještě o sobě služební podřízenost a vázanost osoby kontrolované.

§ 1. 1104.

Kormidelník, který vede loďní deník a s tím spojené písemnosti, přijímá a vydává zboží a má na starosti nautické vedení člunů, nekoná vyšší služby podle § 1, zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 13. XII. 1934, Rv III 1000/34-2, Sb. min. sprav. č. 83.

Žalobník ako strana vyslechnutý udal, že ako kormidelník viedol loďný deník a s tým spojené písemnosti, že prijímal a vydával tovar a mal na starosti nautické vedenie člunů. To všetko sú jednoduché mechanické práce, nie práce zamestnancov pri vyšších službách, ako ich uvádza § 1

*) Srov. u č. 1098.

zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. Neobstojí preto ani dovolacia sťažnosť žalobníka, že nižšie súdy a porušením práva materiálneho vypovedaly, že žalobník penzijnému poisteniu súkromých zamestnancov vo vyšších službách nepodlieha.

§ 1. 1105.

Co jest »vyšší dozor« podle ustanovení § 1 odst. 2 lit. e) cís. nař. č. 138/1914 ř. z.? Nál. nejv. spr. soudu z 18. IX. 1934, č. 17.518, Boh. A 11422. Prejudikatura Boh. A 8436/30.*)

Předmětem sporu jest výrok žal. úřadu, že Antonín Š. podléhal pensijnímu pojištění ve svém zaměstnání u stěžující si firmy v době od 1. ledna 1915 do 22. února 1919 jako osoba vykonávající vyšší dozor k pracím jiných osob. Se zřetelem na tuto dobu zaměstnání nutno otázku pojistné povinnosti pensijní Antonína Š. posuzovati podle ustanovení tehdy platného cís. nař. z 25. června 1914, č. 138 ř. z. Nařízení to ustanovuje v § 1, odst. 1., že za podmínek uvedených v bodě 1 a 2 jsou pojištěním povinni a podle dalších jeho ustanovení pojištěni zaměstnanci, kteří pravidelně vykonávají převážně duševní služby (bod 3). Pevážně duševní službou jest podle 2. odst. téhož paragrafu lit. e) zejména také vyšší dozor na práce jiných osob. Podle § 1a), odst. 2. platí za orgány vyššího dozoru zaměstnanci všech povolání, kteří konají dozorečí nebo dohlédací činnost, spojenou s péčí o technicky nebo hospodářsky přiměřený výkon jiných zaměstnanců a jen mimochodem vykonávají fyzické práce, ve třetím odstavci téhož paragrafu jsou pak vyjmenovány rovněž jen příkladmo jako osoby, které neplatí za orgány vyššího dozoru, zaměstnanci, kteří sami konají fyzické práce a jen mimochodem vykonávají dohled na jiné stejně zaměstnané dělníky, jako přední dělníci, dále osoby, které nemajíce dispoziční moci nad cizími pracovními silami, mají na starosti v podstatě jen odpočítávání a zaznamenávání opakujících se úkonů stejného druhu. Výkladem pojmu vyššího dozoru zabýval se nss již opětovně (srov. Boh. A 8436/30), a z obsahu a souvislosti uvedených předpisů dovodil, že vyšší dozor ve smyslu cit. cís. nař. jest soubor funkcí, jejichž podstata záleží v tom, že orgán vyššího dozoru pozoruje činnost podřízených mu osob kriticky podle směrnice činnosti tu určujících a vykonává na ně vliv čelící k tomu, aby pozorovaná činnost byla konána ve shodě se směrnici pro ni danými, což zákon nazývá péčí o technicky nebo hospodářsky přiměřený pracovní výkon jiných zaměstnanců. Hlavní a podstatné zaměstnání osoby vyššího dozoru vyčerpává se právě takovýmto dozorem nad pracemi jiných osob. K pojmu vyššího dozoru však nenáleží, aby orgán vyššího dozoru byl nadán mocí vydávati také pracovní směrnice, zasahující do technického výrobního procesu, ani samostatnou dispozici nad pracovními silami, jemu podřízenými, neboť takovýto požadavek z žádného ustanovení cís. nař. č. 138/1914 ř. z. vyvoditi nelze. Na rozdíl od pozdějšího zák. o pensijním pojištění č. 89/1920 Sb. nestací ovšem k odůvodnění pensijní povinnosti podle § 1, odst. 2., lit. e) cís. nař. č. 138-1914 ř. z. pouhá skutečnost, že zaměstnanec k pracím jiných osob pravidelně dozírá, neboť požaduje zákon z r. 1914 dozorečí činnost vyššího řádu, t. j. činnost spojenou s péčí o technicky

nebo hospodářsky přiměřený pracovní výkon jiných zaměstnanců.

§ 1. 1106.

Pojistná povinnost cihlářského mistra podle cís. nař. č. 138/1914 ř. z. a zák. č. 89/1920 Sb.? Nál. nejv. spr. soudu z 2. X. 1934, č. 5321/32, Boh. A 11.456.

Žal. úřad uznal Josefa P. v cestě instanční za povinnu pensijním pojištěním, poněvadž ve svém zaměstnání v cihelně st-lově konal práce převážně duševní. St-1 nebrotji proti právnímu názoru žal. úřadu, že práce Josefa P., jež žal. úřad v nař. rozhodnutí označuje jako duševní, zakládají pensijní pojistnou povinnost jak podle cís. nař. č. 138/1914 ř. z., tak podle zák. č. 89/1920 Sb. — spadá totiž zaměstnání Josefa P. do účinnosti obou těchto zákonných norem, — nýbrž namítá, že Josef P. přes to nepodléhá pensijní pojistné povinnosti, poněvadž práce ty jsou svým rozsahem velmi nepatrné a časově omezené jen na krátkou dobu v roce, kdežto po celou ostatní dobu pracuje Josef P. jako manuální dělník, neboť pracuje v cihelně sám, nemaje komu by udílel rozkazy neb nad kým by dozíral. Řízení je prý vadné, poněvadž žal. úřad neprovedl šetření o rozsahu práce ve směru právě zmíněném.

Nss nemohl dáti stížnosti za pravdu.

Otázka, co bylo obsahem zaměstnání Josefa P. v cihelně st-lové a jakého času ta neb ona složka činnosti jeho v celkové pracovní době vyžadovala, jest otázkou skutkovou, náležející ke skutkové podstatě, a může ji nss přezkoumati jen s hlediskem vytčených v 2. odst. § 6 zák. o ss, t. j. zda skutková zjištění, k nimž žal. úřad dospěl, nespočívají na řízení vadném nebo neúplném, neodporují spisům, nebo zda závěr žal. úřadu učiněný z provedených důkazů není logicky nemožný.

Žal. úřad opřel svůj výrok, že Josef P. konal manuální práce, t. j. vyráběl cihly, navázal je do peci, jen ve volném čase, který mu zbýval po vykonání prací duševních, jež konal jako cihlářský mistr, a že tedy ony práce manuální ustupují proti těmto vyšším pracím jak svým významem a povahou, tak i časově do pozadí, zejména o výpověď Josefa P. z prosince 1925 a ze září 1929, jakož i o shodné výpovědi svědků Roberta V. a Josefa a Blaženy P. Josef P. udal dne 18. prosince 1925 do protokolu, že jest samostatný vedoucí činitel, že má na starosti pálení, přijímání a vydávání veškerého zboží, dozor, třídění a vedení závodu a že tyto práce trvají denně přes 6 hodin 30 minut, kdežto manuální práce jsou podřadné. Podle protokolu sepsaného s Josefem P. dne 20. září 1929 vyžaduje přehledka práce dělníků přes 3 hodiny denně, vydávání dvou for cihel denně 1 hodinu, jednání s konsumenty a obhlídka po cihelně nejméně 1/2 hodiny. K výplatě potřebuje v sobotu 3 hodiny času. Podle protokolárních výpovědí Roberta V., Josefa a Blaženy P. byl Josef P. ve st-lově cihelně zaměstnán jako mistr, přiděloval práci jednotlivým dělníkům, práci přebíral, vydával zboží a jen ve volném čase se zaměstnával sám výrobou cihel. Z těchto výpovědí vyplývá, že měl žal. úřad pro svůj závěr sruhu vytčený, že práce manuální ustupují tu proti pracím ostatním do pozadí, dostatečnou oporu ve spisech, a nelze říci, že by závěr ten byl vadný nebo logicky nemožný.

*) Boh. A 8436 (nál. z 17. II. 1930, č. 10.735/29, v »Prac. právu«, roč. IX., č. 71): K výkladu pojmu »vyšší dozorečí činnost« podle § 1, odst. 2. lit. e), pokud se týká § 1, lit. a), odst. 2. cís. nař. z 25. června 1914, č. 138 ř. z.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

§ 3.

Ustanovení § 3 zák. o prac. soudech nelze vykládati tak široce, že by zaměstnanec si mohl případně z mnoha soudů zvoliti některý, pro zaměstnavatele nejméně výhodný, jen proto, že tam třeba sporadicky konal práce. Místem, kde bylo platit mzdu nebo jiné služební platy (§ 3 zák. o prac. soudech), jest místo splniště (§ 905 ob. zák. obč., čl. 325, odst. 2. obch. zák.). Rozh. prac. soudu v Brně z 30. I. 1935, Cpr I 442/34-12, kraj. soudu civ. v Brně z 4. III. 1935, Opr 24/35, Sb. min. sprav. č. 114.

Pracovní soud odmítl žalobu pro místní nepříslušnost a uvedl v důvodech: Místní příslušnost pracovních soudů jest vymezena v § 3 zák. čís. 131/31. Ze zjištění soudu vychází najevo, že žalobce jest pokládán za osobu zaměstnanou mimo provozovnu, u jichž sporů jest místně příslušný pracovní soud, v jehož obvodu jest obecný soud žalovaného nebo pracovní soud, v jehož obvodu jest nebo bylo konati práci, nebo platiti mzdu nebo jiné služební platy. Není sporu o tom, že sídlo žalované akc. spol. i její soud obecný jest mimo obvod tohoto soudu a zjištěno dále bylo, že práce bylo konati nikoliv jen v Brně, pokud se týká v obvodu tohoto pracovního soudu, nýbrž v celé západní a jižní Moravě, tedy v obvodu více pracovních soudů. V takovém případě však nelze hořejší ustanovení zákona vykládati tak, že by mohlo býti žalováno u kteréhokoliv pracovního soudu, ležícího v obvodu zaměstnanci k práci přikázanému. Takový široký výklad by vedl k důsledkům, jež zákonodárce jistě nezamýšlel a mluví proti němu již slovné znění zákona, že žaloba může býti podána u »pracovního soudu, v jehož obvodě jest práci konati«. Zákon nepraví, že lze žalovati u kteréhokoliv z pracovních soudů, jež v obvodu pracovišť zaměstnance leží. Kdyby tomu tak mělo býti, bylo by to jistě v zákoně řečeno.

Nutno proto zákon vykládati tak, že může býti žalováno zaměstnancem mimo provozovnu pracujícím u pracovního soudu, v jehož obvodu pracuje, když pracuje v obvodu jednoho pracovního soudu. Vykonal-li však práci v obvodu širším, musí voliti některý jiný z ostatních v § 3 uvedených pracovních soudů a nemůže žalovati u kteréhokoliv z pracovních soudů, v obvodu jeho ležících. Nezáleží na tom, kde zaměstnanec má své bydliště, poněvadž to podle zákona na příslušnost soudu vlivu nemá. Nemůže proto podepsaný soud z důvodu konání práci uznati na svoji místní příslušnost a zbývá zabývatí se otázkou, je-li příslušným z důvodu vyplácení mzdy, či jiných služebních platů. O tom, kde bylo žalobci platiti mzdu či jiné služební platy, neobsahuje žádná ze smluv ustanovení a nebylo ani tvrzeno, že by v tom směru bylo mezi stranami bývalo něco určitého ujednáno. Jest proto otázku tuto posuzovati podle ustanovení zákona.

Žalovanou stranu, jako akciovou společnost, provozující obchody, jest podle čl. 4. a 5. obch. zák. pokládati za obchodníka a její jednání náležející k provozování obchodní živnosti za obchody ve smyslu čl. 273 a 274 obch. zákona. V důsledku toho jest i smlouvy s obchodním pomocníkem pokládati za obchod ve smyslu čl. 273 a 274 obch. zák. (srovn. rozh. ze 6. září

1921, Rv I 304/21, Vážný č. 1163)*) a je tudíž i poměr mezi stranami posuzovati podle ustanovení obchodního zákona. Tu pak podle ustanovení čl. 324 a 325 byla žalovaná strana povinna plniti v místě svého sídla, při čemž, poněvadž se jednalo o platy peněžité, byla povinna na své nebezpečí a na své útraty zasláti žalobci peníze do jeho bydliště. Tím však, jak výslovně stanoví odst. 2., čl. 325., zákonné místo plnění se nemění ani v ohledu soudní příslušnosti ani v ohledu jiném a zákonné místo plnění zůstává nezměněno. I když tedy dlužník nese nebezpečí zaslání peněz a tyto dojdou, splnil tím svoji povinnost v místě svého sídla či bydliště (srovn. Staub-Pisko k článku 324 a 325). Z toho vychází najevo, že když mezi stranami v tom směru ničeho ujednáno nebylo, byla žalovaná strana povinna plniti v místě svého sídla a že na tomto zákonem stanoveném místě plnění nezměnila ničeho okolnost, že žalovaná strana podle předpisu zákona zaslála žalobci příslušející platy do místa jeho bydliště, t. j. do Brna, jak bylo žalobcem tvrzeno a žalovanou stranou připuštěno, zejména, když § 3 zákona č. 131/31 praví, že příslušný je ten pracovní soud, v jehož obvodu jest nebo bylo platiti mzdu nebo jiné služební požitky a nikoliv, kde se tak skutečně děje. Vzhledem k tomu neuznal soud ani v tomto směru předpoklady pro místní příslušnost svoji a vyhověv námitce místní nepříslušnosti soudu, žalobu odmítl.

Rekursu vyhověno nebylo z těchto důvodů: Jde o řešení dvojí otázky, pokud stěžovatel uplatňuje příslušnost pracovního soudu v Brně, pro zahájený spor, při nesporném zjištění, že žalobce jest pokládán za osobu zaměstnanou mimo provozovnu a při nenapadeném zjištění prvního soudu, že žalovaná strana má sídlo mimo obvod pracovního soudu v Brně. První otázkou je, zda podle § 3 zákona o pracovních soudech jest příslušnost dána i tehdy, když žalobce konal práce pro žalovanou v obvodech více pracovních soudů. První soud zodpověděl otázku záporně, a to právem. V § 3 cit. zák. jest jen všeobecně řečeno, že jest příslušným i soud, v jehož obvodě jest nebo bylo konati práce. Neposkytuje proto zákon sám dostatečné opory pro nějaký výklad. Avšak s přihlédnutím na důvodovou zprávu, podle které ustanovení o příslušnosti jsou v zájmu obou stran, zaměstnanců i zaměstnavatelů, není pochyby, že nelze § 3 cit. zák. vykládati tak široce, aby zaměstnanec si mohl eventuálně z mnoha soudů zvoliti i některý pro zaměstnavatele nejméně výhodný, jen proto, že tam třeba jen sporadicky konal nějaké práce. To by mohlo vésti k vyložené šikáně. Námitka stěžovatelova, že by zaměstnavatel mohl znemožniti použití § 3 cit. zákona v takovém případě tím, že by přidělil zaměstnanci třeba jen jednu obec z obvodu jiného pracovního soudu, možno vyvrátiti jednak tím, že o takový případ zde nejde, jednak, že by přece zaměstnanec na takovou smlouvu nemusil přistoupiti.

Druhou otázkou jest, zda přichází v úvahu příslušnost pracovního soudu v Brně podle § 3 cit. zák. snad proto, že v jeho obvodu se měla platiti mzda a jiné služební platy. První soud se postavil na stanovisko, že poměr stran jest

*) V á ž. o b č. 1163 (rozh. z 6. IX. 1921, Rv I 304/21): Smlouvu s obchodním pomocníkem sluší na straně zaměstnavatelově pokládati za obchod.

posuzovati podle obchodního zákona a že proto byla žalovaná povinna plnit v místě svého sídla, že to jest nesporným, že o tom ničeho výslovně ujednáno nebylo. Stěžovatel snaží se dokázati, že přichází v úvahu ustanovení obč. zák. a nikoliv obch. zákona. Než stěžovatel jest na omylu, ježto i kdyby bylo možno použití ustanovení obč. zákona, byl by na tom stejně. Stěžovatel totiž přehlédl, že jak podle obch. zákona, tak i podle

obč. zák. má v tomto směru jediné význam místo splnění a nikoliv i místo placení. Tak zůstalo i po vydání třetí dílčí novely. Mluví-li zákon o místě placení, má v otázce příslušnosti na mysli jen místo splnění, a to jest i podle § 905 obč. zákona v tomto případě sídlo závodu strany žalované. Místo placení má pouze ten význam, že zaslání peněz jde na risiko strany zasílající, ale nic více.

Poznámky.

Adolf Brumlík:

Od kterého dne jest počítati lhůtu při porodu podle § 19 zákona o soukromých zaměstnancích.

Jde o výklad dosud nerozhodnutých případů podle § 19, odst. 3. zák. č. 154/1934.

(1) Nemůže-li zaměstnanec konati práce pro nemoc nebo pro úraz, kterých si nezpůsobil ani úmyslně, ani hrubou nedbalostí, podrží právo na plat až do šesti neděl. (2) Tato lhůta se prodlužuje u zaměstnance, jehož pracovní poměr v témže podniku, třebaž v různých zaměstnáních ve smyslu tohoto zákona, v den onemocnění trval už nepřetržitě deset let, o čtrnácti dny, a za každých následujících pak 5 let o jeden týden. (3) Právo podle odstavce 1 přísluší ženám v případě porodu, byly-li v témže podniku alespoň dva roky nepřetržitě zaměstnány ve smyslu tohoto zákona.

Jedná se totiž o to, že zaměstnankyně nemohla již několik týdnů před porodem (v těhotenství) vykonávati služby nebo práce, ba dokonce lékař jí doporučil, aby do práce nechodila.

Poněvadž § 19 citovaného zákona říká, že právo ochrany nevyověditelnosti přísluší ženám v případě porodu, může se tato ochranná lhůta, pro kterou nemůže zaměstnankyně býti propuštěna, počítati teprve ode dne porodu a nemůže býti do této lhůty počítána doba těhotenství, pro které zaměstnankyně nemohla v poslední době před porodem konati práce.

Na věci nemění nic ustanovení § 95, odst. II/2 zákona č. 189/34 o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci a stáří, že zaměstnankyni náleží peněžitá dávka, rovnající se nemocenskému, 6 týdnů před a 6 týdnů po porodu, poněvadž ani lékaři nepovažují těhotenství za nemoc ve smyslu zákona o nemocenském pojištění, pokud nenastaly komplikace, které jsou skutečné nemoci.

Počíná tudíž ochranná lhůta běžeti teprve ode dne porodu, třebaž zaměstnankyně byla snad již dříve vedle normálního těhotenství nemocna jinou chorobou.

Obnova řízení podle § 130 zák. č. 26/1929 není přípustna, i kdyby dodatečně najevo vyšle okolnosti byly způsobilé přivoditi jiné rozhodnutí ve věci, jestliže strana mohla při náležité opatrnosti resp. péči dovědět se o nich již před vydáním původního pojistného výměru (530 in fine c. ř. s.). (Výnos min. soc. péče ze dne 14. IX. 1935, č. j. F 5811-4/5.)

Obnova řízení z moci úřední v sociálně pojišťovacím řízení není vázána na lhůtu 1 měsíce, uvedenou v § 534, č. 4, civilního soudního řádu. (Výnos ministerstva soc. péče z 30. VIII. 1935, č. j. F 5811-29/4.)

Pokud jde o námitku, že nositel pojištění vydal sporný výměr nehledě k ustanovení § 534, č. 4,

t. j., že nebyla dodržena měsíční lhůta, kterou cit. předpis civ. řádu soudního stanoví pro obnovu řízení k návrhu strany, nutno uvážiti:

§ 130 pens. zákona ustanovuje, že obnova řízení je zásadně přípustna podle obdoby civilního řádu soudního. Civilní řád soudní, který upravuje instituci obnovy řízení v §§ 530 a násl., mluví v citovaných paragrafech ovšem pouze o obnově k návrhu strany; instituce obnovy řízení ex officio z moci úřední je civilnímu řádu soudnímu (upravujícímu řízení v občanských, t. j. soukromoprávních rozepřích), neznáma. Ale z všeobecného znění cit. § 130 p. z., zejména i z okolnosti, že tento zákonný předpis neomezuje přípustnost obnovy jen na případ obnovy k návrhu stran, se podává, že analogie civilního řádu soudního dlužno použiti i na případ obnovy ex officio. Pensijní zákon (§ 130) totiž zřejmě neměl na mysli doslovné znění §§ 530 a násl. civ. řádu soudního, nýbrž praxi, jak ji pro správní řízení — na základě analogie civilního řádu soudního — usměrnil a vybudoval správní soudní dvůr a nejvyšší správní soud ve své judikatuře.

Pokud jde o lhůtu k obnově, nelze přehlédnouti, že civilní soudní řád vedle jednoměsíční lhůty, stanovené v první větě § 534, zná v závažném ustanovení paragrafu (poslední odstavce) ještě lhůtu 10letou, která je pro lhůtu prve zmíněnou lhůtou rámcovou: to jest, návrh na obnovu možno podati ve lhůtě jednoho měsíce (ode dne v jednotlivých bodech č. 1—7 § 530 stanovené), nejspoději však do 10 let ode dne vydání rozhodnutí, které má býti předmětem obnovy. Dále jest přihlédnouti k tomu, že ve správním řízení, pokud je upraveno vlád. nařízením č. 8/1928, platí pro obnovu k návrhu strany 15denní lhůta, běžící ode dne, kdy se strana dověděla o důvodu obnovy, kdežto pro obnovu z moci úřední platí lhůta 5 let ode dne vydání (doručení) rozhodnutí, při čemž 15denní lhůta při obnově k návrhu strany počítá se rovněž v rámci tříleté lhůty ode dne vydání rozhodnutí, t. j. strana může navrhnouti obnovu nejdéle do tří let ode dne vydání rozhodnutí. Uváží-li se, že vládní nařízení č. 8/28 uzákoňuje vlastně — v podstatě (v hlavních rysech) — praxi správního řízení, jak byla již před vydáním cit. vládního nařízení správními úřady prováděna, a přihlédneme-li k odlišné povaze instituce obnovy ex officio a obnovy k návrhu strany (z moci úřední obnovuje se řízení o věci, na jejímž konečném vyřízení je účasten veřejný zájem, čehož při obnově k návrhu strany není třeba), nutno dospěti k závěru, že i v řízení soc. pojišťovacím obnova z moci úřední není vázána na lhůtu 1 měsíce, platící toliko pro obnovu z podnětu stran procesních, nýbrž že tu přichází v úvahu toliko ona lhůta 10letá.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, s přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ ročně Kč 32.—, pro předplatitele časopisu „Odborové sdružení československé“ Kč 12.—, s přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ Kč 18.—, nebo doplatek úměrný zvýšenému rozsahu. — Redakce, správa a výpravna v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II., Hyberská ul. 7.

Novinová sazba povolena fed. pošt a telegr. 208.987-VII.-1927. Podací úřad Praha 25.